

HØJESTERETS DOM

afsagt fredag den 25. august 2023

Sag 28/2023

(1. afdeling)

Anklagemyndigheden

mod

T

(advokat Klaus Ewald, beskikket)

I tidligere instanser er afsagt dom af Retten i Roskilde den 21. december 2021 (9-4172/2021) og af Østre Landsrets 4. afdeling den 24. august 2022 (S-48-22).

I pådømmelsen har deltaget fem dommere: Hanne Schmidt, Lars Hjortnæs, Kristian Korfits Nielsen, Jørgen Steen Sørensen og Mohammad Ahsan.

Påstande

Dommen er anket af T med påstand om stadfæstelse af byrettens dom.

Anklagemyndigheden har påstået stadfæstelse af landsrettens dom.

Retsgrundlag

Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde artikel 20

Det følger af artikel 20 i Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde, at statsborgere i EU-landene som supplement til det nationale statsborgerskab har et unionsborgerskab med de rettigheder og forpligtelser, som er indeholdt i EU's traktater, herunder bl.a. ret til at færdes og opholde sig frit på medlemsstaternes område.

Det følger af EU-Domstolens praksis vedrørende artikel 20, at direktiv 2004/38 (opholdsdirektivet) ikke finder anvendelse i en situation, hvor en unionsborger aldrig har udnyttet retten til fri bevægelighed. Endvidere følger det af EU-Domstolens praksis, at en unionsborger uan-

set dette efter artikel 20 har en grundlæggende og individuel ret til at færdes og opholde sig frit på medlemsstaternes område, og at artikel 20 er til hinder for nationale foranstaltninger, der har den virkning, at unionsborgere reelt fratages den effektive nydelse af kerneindholdet i de rettigheder, der følger af unionsborgerskabet.

EU-Domstolen har i en dom af 13. september 2016 i sag C-304/14 (CS), som handlede om udvisning efter en straffedom af en forælder til et barn med unionsborgerskab, udtalt bl.a. følgende om artikel 20:

”Om de præjudicielle spørgsmål

20 Med spørgsmålene, som skal behandles samlet, ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 20 TEUF skal fortolkes således, at den er til hinder for lovgivning i en medlemsstat, hvorefter en tredjelandstatsborger, som er blevet dømt for et strafbart forhold af en vis grovhed, skal udvises fra denne medlemsstats område til et tredjeland, selv om den pågældende faktisk tager sig af et mindreårigt barn, som er statsborger i denne medlemsstat, hvor det har opholdt sig, siden det blev født, uden at have udøvet sin ret til fri bevægelighed, såfremt udvisningen indebærer, at barnet bliver nødsaget til at forlade Unionens område og dermed fratages den effektive nydelse af kerneindholdet i sine rettigheder som unionsborger.

...

24 Som statsborger i en medlemsstat har CS' barn således i medfør af artikel 20, stk. 1, TEUF unionsborgerskab, hvis formål er skabe den grundlæggende status for medlemsstaternes statsborgere, og kan derfor også påberåbe sig de rettigheder, der er knyttet til denne status, over for den medlemsstat, hvor det er statsborger (...).

25 Unionsborgerskabet giver enhver unionsborger en grundlæggende og individuel ret til at færdes og opholde sig frit på medlemsstaternes område med de begrænsninger og på de betingelser, der er fastsat i traktaterne og i gennemførelsesbestemmelserne hertil (...).

26 Som Domstolen fastslog i præmis 42 i dom af 8.3.2011, Ruiz Zambrano (C-34/09, EU:C:2011:124), er artikel 20 TEUF til hinder for nationale foranstaltninger, der har den virkning, at unionsborgere reelt fratages den effektive nydelse af kerneindholdet i de rettigheder, som de er tildelt ved deres status som unionsborgere.

...

31 I det foreliggende tilfælde har CS' barn som unionsborger ret til at færdes og opholde sig frit på Unionens område, og enhver begrænsning af denne ret er omfattet af EU-rettens anvendelsesområde.

32 Udvisning af dette barns mor, som faktisk tager sig af barnet, vil imidlertid kunne medføre en begrænsning af de rettigheder, som barnet er tildelt ved sin status som unionsborger, idet det de facto kan blive nødsaget til at ledsage hende og dermed forlade Unionens område som helhed. Ud fra denne synsvinkel vil udvisning af dets mor frata-

ge barnet den effektive nydelse af kerneindholdet i de rettigheder, som det ikke desto mindre er tildelt ved sin status som unionsborger.

33 Den i hovedsagen omhandlede situation skal derfor anses for at kunne medføre, at CS' barn fratages den effektive nydelse af kerneindholdet i de rettigheder, som det er tildelt ved sin status som unionsborger, og dermed for at være omfattet af EU-rettens anvendelsesområde.

...

48 I forbindelse med den afvejning, som det påhviler den forelæggende ret at foretage, skal den endvidere tage hensyn til de grundlæggende rettigheder, som Domstolen skal beskytte, navnlig retten til respekt for privatliv og familieliv, som er fastslået i chartrets artikel 7 (jf. i denne retning dom af 23.11.2010, Tsakouridis, C-145/09, EU:C:2010:708, præmis 52), og sikre, at proportionalitetsprincippet iagttages.

49 I det foreliggende tilfælde skal der ved interesseafvejningen tages hensyn til barnets tarv. Der bør særlig lægges vægt på dets alder, dets situation i den pågældende medlemsstat, og i hvor høj grad det er afhængigt af forælderen (jf. i denne retning Mennekerettighedsdomstolens dom af 3.10.2014, Jeunesse mod Nederlandene, CE:ECHR:2014:1003JUD001273810, § 118).

50 På baggrund af samtlige ovenstående betragtninger skal de præjudicielle spørgsmål besvares med, at artikel 20 TEUF skal fortolkes således, at den er til hinder for lovgivning i en medlemsstat, hvorefter en tredjelandstatsborger, som er blevet dømt for et strafbart forhold, skal udvises fra denne medlemsstats område til et tredjeland, selv om den pågældende faktisk tager sig af et mindreårigt barn, som er statsborger i denne medlemsstat, hvor det har opholdt sig, siden det blev født, uden at have udøvet sin ret til fri bevægelighed, såfremt udvisningen af den pågældende indebærer, at barnet bliver nødsaget til at forlade Unionens område og dermed fratages den effektive nydelse af kerneindholdet i sine rettigheder som unionsborger. En medlemsstat kan dog i ekstraordinære tilfælde vedtage en udvisningsforanstaltning, forudsat at den er begrundet i denne tredjelandstatsborgers personlige adfærd, som skal udgøre en reel, umiddelbar og tilstrækkeligt alvorlig trussel, der er til skade for en grundlæggende samfundsinteresse i denne medlemsstat, og at den er grundet på en hensyntagen til de forskellige involverede interesser, hvilket det tilkommer den forelæggende ret at efterprøve."

EU-Domstolen har i en dom af 10. maj 2017 i sag C-133/15 (Chavez-Vilchez m.fl.), som handlede om retten til ophold i en medlemsstat for en forælder til et barn med unionsborgerskab, udtalt bl.a. følgende om artikel 20:

"Det første og det andet præjudicielle spørgsmål

59 Med det første og det andet præjudicielle spørgsmål, som skal behandles samlet, ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 20 TEUF skal fortolkes således, at den er til hinder for, at en medlemsstat nægter en ret til ophold på dens område for en forælder, der er tredjelandstatsborger, som i det daglige faktisk drager omsorg for et mindreårigt barn, der er statsborger i denne medlemsstat, når det ikke er udelukket, at den anden forælder, som er statsborger i samme medlemsstat, faktisk ville

kunne drage omsorg for barnet i det daglige. Den forelæggende ret ønsker oplyst, om den omstændighed, at den retlige, økonomiske eller følelsesmæssige forsørgelse ikke i det hele påhviler tredjelandstatsborgeren, er relevant i denne henseende.

60 Ifølge Domstolens faste praksis kan de børn, der er omhandlet i tvisterne i hovedsagen, som statsborgere i en medlemsstat påberåbe sig de rettigheder, der er knyttet til deres status som unionsborgere, som de er tildelt ved artikel 20 TEUF, herunder over for den medlemsstat, hvor de er statsborgere (...).

61 Domstolen har fastslået, at artikel 20 TEUF er til hinder for nationale foranstaltninger, herunder afslag på ophold til en unionsborgers familiemedlemmer, der har den virkning, at unionsborgere reelt fratages den effektive nydelse af kerneindholdet i de rettigheder, som de er tildelt ved deres status (...).

62 Traktatens bestemmelser om unionsborgerskab giver derimod ikke tredjelandstatsborgere nogen selvstændig ret. De eventuelle rettigheder, der tildeles tredjelandstatsborgere, er således ikkeselvstændige rettigheder for disse statsborgere, men rettigheder, der er afledt af unionsborgerens rettigheder. Disse afledte rettigheders formål og begrundelse beror på den omstændighed, at en nægtelse af at anerkende dem kan gribe ind i navnlig unionsborgerens frie bevægelighed (...).

63 I denne henseende har Domstolen allerede fastslået, at der findes ganske særlige situationer, hvor en tredjelandstatsborger, som er familiemedlem til en unionsborger, uanset den omstændighed, at den sekundære ret vedrørende tredjelandstatsborgeres opholdsret ikke finder anvendelse, og at unionsborgeren ikke har udøvet sin ret til fri bevægelighed, ikke desto mindre skal tildeles en opholdsret, idet den effektive virkning af unionsborgerskabet ellers ville blive bragt i fare, såfremt unionsborgeren som følge af, at tredjelandstatsborgeren nægtes opholdsret, reelt bliver nødsaget til at forlade Unionens område som helhed og dermed fratages den effektive nydelse af kerneindholdet i de rettigheder, som de er tildelt ved denne status (...).

...

65 Såfremt afslaget på opholdstilladelse til de i hovedsagen omhandlede tredjelandstatsborgere i det foreliggende tilfælde fører til, at disse skal forlade Unionens område, hvilket det tilkommer den forelæggende ret at efterprøve, vil dette således kunne medføre en begrænsning af de rettigheder, som disse tredjelandstatsborgeres børn er tildelt ved deres status som unionsborgere, navnlig retten til ophold, idet børnene vil kunne være nødsaget til at ledsage deres mødre og dermed til at forlade Unionens område som helhed. En eventuel forpligtelse for deres mødre til at forlade Unionens område vil således fratage børnene den effektive nydelse af kerneindholdet i de rettigheder, som de er tildelt ved deres status som unionsborgere (...).

...

68 Det bemærkes i denne forbindelse, at Domstolen i dom af 6. december 2012, O m.fl. (C-356/11 og C-357/11, EU:C:2012:776, præmis 51 og 56), fastslog, at spørgsmålet om forældremyndigheden overbarnet samt spørgsmålet om, hvorvidt barnets retlige, økonomiske eller følelsesmæssige forsørgelse påhviler den forælder, der er tredjelandstatsborger, er relevante forhold med henblik på at afgøre, om et afslag på at tildele opholdsret til en forælder, der er tredjelandstatsborger, til et barn, der er unionsborger, fø-

rer til, at barnet fratages den effektive nydelse af kerneindholdet i de rettigheder, som barnet er tildelt ved sin status.

69 Hvad angår sidstnævnte omstændighed har Domstolen anført, at det er afhængighedsforholdet mellem den mindrerårig unionsborger og tredjelandstatsborgeren, som er blevet nægtet ret til ophold, der kan tænkes at bringe den effektive virkning af unionsborgerskabet i fare, når det er denne afhængighed, som resulterer i, at unionsborgeren reelt nødsages til at forlade ikke blot den medlemsstats område, hvor vedkommende er statsborger, men også Unionens område som helhed som følge af et sådant afslag (...).

70 Med henblik på i det foreliggende tilfælde at bedømme risikoen for, at det omhandlede barn, der er unionsborger, nødsages til at forlade Unionens område og således fratages den effektive nydelse af kerneindholdet i de rettigheder, som barnet er tildelt ved artikel 20 TEUF, såfremt barnets forælder, der er tredjelandstatsborger, nægtes ret til ophold i den omhandlede medlemsstat, skal det i hver af de i hovedsagen omhandlede sager afgøres, hvilken forælder der faktisk tager sig af barnet, og om der består et faktisk afhængighedsforhold mellem barnet og den forælder, der er tredjelandstatsborger. Inden for rammerne af denne bedømmelse skal de kompetente myndigheder tage hensyn til retten til respekt for privatliv og familieliv, som er fastslået i artikel 7 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, idet denne artikel skal sammenholdes med forpligtelsen til at tage hensyn til barnets tarv, som anerkendes i nævnte charters artikel 24, stk. 2.

...

72 Henset til ovenstående betragtninger skal det første og det andet spørgsmål besvares med, at artikel 20 TEUF skal fortolkes således, at med henblik på at bedømme, om et barn, der er unionsborger, vil være nødsaget til at forlade Unionens område som helhed og dermed vil blive frataget den effektive nydelse af kerneindholdet i de rettigheder, som det er tildelt ved nævnte artikel, såfremt barnets forælder, der er tredjelandstatsborger, nægtes ret til ophold i den omhandlede medlemsstat, er den omstændighed, at den anden forælder, der er unionsborger, reelt er i stand til og ønsker at påtage sig det daglige og faktiske ansvar for barnet alene, et relevant, men ikke tilstrækkeligt, forhold med hensyn til at kunne konstatere, at der ikke består et sådant afhængighedsforhold mellem den forælder, der er tredjelandstatsborger, og barnet, at barnet nødsages til at forlade Unionens område som helhed i tilfælde af en sådan nægtelse. En sådan bedømmelse skal baseres på en hensyntagen til barnets tarv og samtlige sagens omstændigheder, herunder barnets alder, fysiske og følelsesmæssige udvikling, graden af den følelsesmæssige tilknytning til såvel den forælder, der er unionsborger, som den forælder, der er tredjelandstatsborger, og den risiko, som adskillelsen fra sidstnævnte indebærer for barnets ligevægt.”

Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8

Ved lov nr. 469 af 16. maj 2018 om ændring af udlændingeloven blev der bl.a. indført hjemmel til at meddele et indrejseforbud for en kortere varighed end den, der fulgte af de før lovændringen gældende regler. Det lovforslag, der lå til grund for lovændringen, indeholdt en nærmere omtale af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis om artikel 8 om ret

til respekt for privatliv og familieliv, jf. lovforslag nr. L 156 af 28. februar 2018 (Skærpede regler om udvisning af kriminelle udlændinge). Af lovforslaget fremgår bl.a. (Folketingstidende 2017-18, tillæg A, s. 3 ff.):

”Almindelige bemærkninger

1. Indledning

Regeringen vil ikke acceptere, at udlændinge misbruger deres ophold i Danmark til at begå kriminalitet. Udlændinge, der begår kriminalitet, er ikke velkomne i Danmark. Kriminelle udlændinge skal derfor udvises i videst muligt omfang. Regeringen ønsker i den forbindelse at sende et klart signal om, at det er helt uacceptabelt, at nogle udlændinge fortsætter deres kriminelle løbebane, uanset at de i forhold til udvisning er blevet advaret om konsekvenserne herved.

...

Den 12. oktober 2017 afgav Udvisningsarbejdsgruppen et notat, som indeholdt fem anbefalinger. Det er Udlændinge- og Integrationsministeriets vurdering, at anbefalingerne afdækker et yderligere rum for udvisning, og at det kan anvendes generelt over for kriminelle udlændinge og ikke kun de udlændinge, som deltager i rocker- og banderelaterede aktiviteter og kriminalitet.

Formålet med lovforslaget er at gennemføre de anbefalinger, som kræver lovændringer (anbefaling nr. 2-4).

Lovforslaget indebærer på den baggrund for det første, at der fastlægges retningslinjer for, under hvilke omstændigheder kriminelle udlændinge i almindelighed kan udvises, uden at det med sikkerhed er i strid med artikel 8 om ret til respekt for privat- og familielivet i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK).

...

2. Retningslinjer for EMRK artikel 8-vurderingen i sager om udvisning af kriminelle udlændinge

2.1. Gældende ret

...

2.1.2.4. Nærmere om udvalgte kriterier

...

2.1.2.4.4.

Et element, som tillægges væsentlig betydning i Menneskerettighedsdomstolens praksis er, om udlændingen har en reel tilknytning til det land, som den pågældende forventes at tage ophold i.

Menneskerettighedsdomstolen har i visse tilfælde fundet, at udlændingen ingen reel tilknytning havde til det land, som den pågældende måtte forventes at tage ophold i, hvilket må antages at have haft væsentlig betydning for, om den pågældende kunne udvises, jf. f.eks. *A. W. Khan mod Storbritannien*, dom af 12. januar 2010, præmis 42 og 50.

Ved vurderingen af, om udlændingen har en reel tilknytning til det land, som den pågældende må forventes at tage ophold i, lægger Menneskerettighedsdomstolen vægt på flere forhold.

Domstolen har f.eks. vurderet, at der var tilknytning i en situation, hvor nogle af klagers familiemedlemmer havde venner og kontakter i landet, så klager ikke kunne anses for at være fuldstændig isoleret ved tilbagesendelse, og ved, at klager talte sproget, jf. *Joseph Grant mod Storbritannien*, dom af 8. januar 2009, præmis 41.

Domstolen har også vurderet, at der var tilknytning i en situation, hvor klager havde opholdt sig de første fem år af sit liv i nationalitetslandet, og hvor det lod til, at klageren talte sproget nogenlunde, jf. præmis 38 i sagen *Loy mod Tyskland*, afvisningsafgørelse af 7. oktober 2014.

Der kan endvidere henvises til *Lukic mod Tyskland*, afvisningsafgørelse af 20. september 2011, som handlede om udvisning af en 33-årig kroatisk statsborger, der var født og opvokset i Tyskland. Domstolen udtalte, at det ikke kunne siges, at klager - som talte kroatisk, ikke havde fulgt op på en ansøgning om tysk statsborgerskab og havde fået udstedt både bosnisk og kroatisk pas - ikke havde tilknytning til sit oprindelsesland.

Domstolen har desuden ikke fundet grundlag for at tilsidesætte de nationale domstoles vurdering af, at en udlænding havde en reel tilknytning til Pakistan og pakistansk kultur alene ved at tale pashto med sin mor, ved tidligere at have været på besøg i Pakistan, ved at have to halvsøstre der og ved, at den pågældendes mor ofte besøgte landet, hvor moren ejede et hus, jf. *Alam mod Danmark*, afvisningsafgørelse af 6. juni 2017.

...

2.4. De foreslåede retningslinjer

2.4.1. Generelt om retningslinjerne

...

Det forudsættes, at kriminelle udlændinge i alle tilfælde - uanset hvad der følger af retningslinjerne - udvises, hvis retten vurderer, at det ikke med sikkerhed vil være i strid med Danmarks internationale forpligtelser at udvise den pågældende. Det vil være relevant, hvis ny praksis fra Menneskerettighedsdomstolen, som der ikke er taget højde for i retningslinjerne, giver mulighed herfor, eller hvis der i øvrigt er omstændigheder i sagen, der gør det muligt at udvise.

...

2.4.2.2. Udlændinge, der er født eller opvokset i værtslandet eller kommet til landet som mindreårige og har stiftet familie

Som det fremgår af pkt. 2.1.2.5.3 ovenfor, har Menneskerettighedsdomstolen i visse tilfælde accepteret udvisning af kriminelle udlændinge, der er født eller opvokset i værtslandet eller kommet til landet som mindreårige og har stiftet familie, hvor den seneste idømte straf var på 2 års fængsel eller mindre. Der er dog kun få afgørelser.

Hvis der ses bort fra sager, hvor udlændingen ikke havde et minimum af tilknytning til det land, som den pågældende måtte forventes at tage ophold i, er der omvendt som beskrevet ovenfor under pkt. 2.1.2.5.3 så vidt ses kun et enkelt eksempel siden årtusindskiftet på, at Menneskerettighedsdomstolen har statueret krænkelser, hvis en udlænding,

der er født eller opvokset i værtslandet eller kommet til landet som mindreårig og har stiftet familie, er idømt en straf på mere end 2 års fængsel.

I den sag, hvor der blev statueret krænkelse (Yilmaz-sagen) skyldtes dette, at indrejseforbuddet var meddelt for bestandig.

Udlændinge- og Integrationsministeriet finder på den baggrund, at udvisning i almindelighed bør ske i de tilfælde, hvor en udlænding, der er født eller opvokset i Danmark eller kommet hertil som mindreårig og har stiftet familie, idømmes 2 års fængsel (eller anden strafferetlig retsfølge, der indebærer eller giver mulighed for frihedsberøvelse) eller en strengere straf for de kriminalitetsformer, som Menneskerettighedsdomstolen ser med alvor på, herunder salg af narko, drab, voldelige overfald, brug af skydevåben, røveri, voldtægt, seksuelt misbrug af børn og de typer af kriminalitet i øvrigt, der er rettet mod andres fysiske integritet, herunder trusler. Dette forudsætter dog, at udlændingen har et vist minimum af tilknytning til det land, som den pågældende må forventes at tage ophold i, jf. herom nærmere pkt. 2.1.2.4.4 ovenfor, og at det ikke i praksis vil være umuligt for familien at følge med udlændingen til det pågældende land, jf. herom nærmere pkt. 2.1.2.4.5 ovenfor. Ved straffe, der ligger tæt på 2 års fængsel, forudsætter det endvidere som udgangspunkt, at den pågældende tidligere er straffet og i den forbindelse er blevet idømt fængselsstraf. Hvis de nævnte forudsætninger ikke er til stede, er det ikke udelukket, at der alligevel kan ske udvisning.

Selv om det i praksis vil være umuligt for familien at følge med udlændingen til det land, som den pågældende må forventes at tage ophold i, vil der således eksempelvis kunne være tilfælde, hvor kriminaliteten er så alvorlig, at den kriminelle udlænding alligevel kan udvises, jf. nærmere ovenfor under pkt. 2.1.2.4.5.

Det ovennævnte udgangspunkt skal ses i sammenhæng med de foreslåede ændringer af reglerne om indrejseforbuddets længde, jf. pkt. 4.4 nedenfor. Der vil således kunne være tilfælde, hvor udvisning i overensstemmelse med retningslinjerne vil forudsætte, at der fastsættes et indrejseforbud af kortere varighed for at sikre overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser.

Det vil altid være en konkret vurdering, om en udlænding, der dømmes for et kriminelt forhold, kan udvises. Der kan således være grundlag for at udvise i sager, hvor der idømmes en fængselsstraf af kortere varighed, ligesom det kan komme på tale at fravige retningslinjerne og således ikke udvise, selv om der idømmes en strengere straf. Det kan eksempelvis komme på tale at udvise ved en straf af kortere varighed, hvis udlændingen er indrejst i en relativt sen alder. Som nævnt ovenfor under pkt. 2.4.1 vil det skulle fremgå af dommen, at der er foretaget en proportionalitetsvurdering med udgangspunkt i Maslov-kriterierne.”

Anbringender

I har anført navnlig, at en udvisning af ham vil være i strid med artikel 20 i Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde om afledt opholdsret, da han er forælder til et mindreårigt barn, som er statsborger i Danmark, og som ikke har udnyttet sin ret til fri bevægelighed. Han har sporadisk kontakt med sit barn, som han boede med, da barnet var spædt, og der består et

afhængighedsforhold mellem ham og barnet. Det kan ikke afvises, at en udvisning af ham vil skade barnets tarv. Det må komme anklagemyndigheden til skade, at der ikke er indhentet fyldestgørende oplysninger fra relevante myndigheder vedrørende barnets familiemæssige relation.

Udvisning af ham vil desuden være i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 3 om forbud mod tortur og anden umenneskelig eller nedværdigende behandling. Denne vurdering – herunder om hans helbredsmæssige forhold taler afgørende imod, at udsendelse finder sted – skal foretages af retten i forbindelse med afgørelsen af straffesagen, jf. UfR 2022.4227 V. Det må under alle omstændigheder komme ham til gode, at retten ikke reelt kan foretage den påkrævede efterprøvelse og påse, om artikel 3 krænkes i tilfælde af udvisning, eller om der består en reel risiko herfor.

Endvidere vil udvisning af ham være i strid med Menneskerettighedskonventionens artikel 8, da udvisningen vil være et uproportionalt indgreb i hans ret til privatliv og familieliv.

Han er født og opvokset i Danmark og har ikke tilknytning til andre lande. Han har hele sin familie i Danmark, herunder sin mor og tre søskende samt sit barn og barnets mor. Han taler og skriver dansk. Han har gået i skole i Danmark og har kortvarigt haft forbindelse til det danske arbejdsmarked. Han har ikke det minimum af tilknytning til andre lande, som er forudsat i lovforslag nr. L 156 af 28. februar 2018, der indeholder nærmere retningslinjer for, under hvilke omstændigheder kriminelle udlændinge kan udvises.

Han er blevet frifundet for straf efter straffelovens § 16, stk. 1, og er i stedet dømt til anbringelse i en psykiatrisk afdeling. Det medfører, at alvoren af den kriminalitet, som han har begået, skal tillægges begrænset vægt i den konkrete proportionalitetsvurdering, jf. Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols dom i sag 57467/15 (Savran mod Danmark).

Han lider af paranoid skizofreni og modtager i den forbindelse flere gange dagligt medicin. Han har siden 2018 haft regelmæssig kontakt med det psykiatriske system. Der foreligger væsentlige grunde til at antage, at han ikke kan modtage en passende behandling i et modtagerland.

Anklagemyndigheden har anført navnlig, at T skal udvises, jf. udlændingelovens § 22, nr. 1, 3 og 6, da udvisning ikke med sikkerhed vil være i strid med Danmarks internationale forpligtelser, jf. § 26, stk. 2.

Ts barn og barnets mor er danske statsborgere, hvorfor en udvisning af T ikke vil have opholdsretlige konsekvenser for barnet. T har kun boet ganske kortvarigt sammen med barnet og dets mor, da barnet var ganske spædt. Moren har desuden eneforældremyndigheden over barnet, og hun må anses for at være den primære omsorgsperson for barnet. Der består således ikke noget faktisk afhængighedsforhold mellem barnet og T. En udvisning af T vil derfor ikke være i strid med artikel 20 i Traktaten om Den Europæiske Funktionsmåde, jf. bl.a. EU-Domstolens dom af 13. september 2016 i sag C-304/14 (CS) og dom af 10. maj 2017 i sag C-133/15 (Chavez-Vilchez m.fl.).

Spørgsmålet om, hvorvidt Menneskerettighedskonventionens artikel 3 om forbud mod tortur og anden umenneskelig eller nedværdigende behandling er til hinder for udvisning eller udsendelse af Danmark, skal ikke afgøres under denne sag, jf. UfR 2016.3235 H og UfR 2018.769 H.

En samlet vurdering af på den ene side karakteren og alvoren af den begåede kriminalitet og på den anden side Ts personlige forhold må føre til, at udvisning af ham ikke kan anses for at være i strid med Menneskerettighedskonventionens artikel 8. Dette gælder, selv om alvoren af den begåede kriminalitet efter Savran-dommen skal ses i lyset af, at T er straffri efter straffelovens § 16, stk. 1.

I den forbindelse skal der tages hensyn til bl.a., at T trods sin mentale tilstand har været i stand til at manipulere med både offeret og medgerningsmanden på en sådan måde, at medgerningsmanden frygtede for sit liv og til sidst på Ts opfordring slog offeret ihjel. Ved vurderingen af karakteren af kriminaliteten må det endvidere tillægges vægt, at han tidligere er straffet, herunder i en række tilfælde for personfarlig kriminalitet, og det kan ikke tillægges afgørende betydning, at en del af den tidligere kriminalitet er begået forud for, at han fyldte 18 år. Hertil kommer, at T tidligere har fået en advarsel om udvisning.

T er født og opvokset i Danmark, hvor han har sin mor, sine søskende og et barn. Han har dog haft en vanskelig opvækst og har fra barndommen været anbragt i forskellige plejefamilier og

på institutioner. Han har haft flere skoleskift og har ikke 9. klasses afgangsprøve eller nogen uddannelse. Siden han blev 18 år, har han levet af kontanthjælp. Han kan således ikke anses for at være særlig godt integreret i Danmark. Han har dog i kraft af sin familie og opvækst i Danmark en stærk tilknytning hertil. Han har en vis tilknytning til Polen, idet han gennem sin mor, der kommer fra Polen, må antages at have et vist kendskab til polsk kultur.

Såfremt Højesteret finder, at et indrejseforbud for bestandig vil være uproportionalt, bør T udvises med et tidsbegrænset indrejseforbud, der passende kan fastsættes til 6 år.

Højesterets begrundelse og resultat

Sagens baggrund og problemstilling

T er fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 237 ved den 14. juli 2020 i forening og efter fælles forståelse og forudgående planlægning med M at have dræbt F. Han er i medfør af straffelovens § 16, stk. 1, frifundet for straf som følge af utilregnelighed på grund af sinds sygdom eller en tilstand, der må ligestilles hermed. Han er dømt til anbringelse i psykiatrisk afdeling. Ved landsrettens dom er han udvist af Danmark med indrejseforbud for bestandig.

For Højesteret angår sagen ligesom for landsretten alene spørgsmålet om udvisning.

Udvisning

Som anført af landsretten er betingelserne for udvisning i udlændingelovens § 22, nr. 1, 3 og 6, opfyldt.

Spørgsmålet er, om udvisning vil være i strid med artikel 20 i Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde, jf. udlændingelovens § 26 b, eller Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8 om ret til respekt for privatliv og familieliv, jf. udlændingelovens § 26, stk. 2.

Der skal ikke i den foreliggende sag tages stilling til, om T ved udsendelse risikerer at blive udsat for behandling i strid med artikel 3 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, jf. herved Højesterets domme af 8. juni 2016 (UfR 2016.3235) og 14. november 2017 (UfR 2018.769).

Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde artikel 20

Af de grunde, som landsretten har anført, tiltræder Højesteret, at en udvisning af T ikke vil være i strid med artikel 20 i Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde.

Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8

Udvisning vil indebære et indgreb i Ts ret til privatliv eller familieliv, jf. Menneskerettighedskonventionens artikel 8, stk. 1, og kan derfor kun ske, hvis betingelserne i bestemmelsens stk. 2 er opfyldt. Udvisning har hjemmel i udlændingeloven og har til formål at forebygge uro eller forbrydelse, og det afgørende er herefter, om udvisning må anses for nødvendig af hensyn til disse formål. Dette beror på en proportionalitetsvurdering.

De kriterier, der skal indgå i vurderingen, er bl.a. de samfundsmæssige behov for udvisning under hensyn til karakteren og alvoren af den begåede kriminalitet. I vurderingen indgår ligeledes, hvor længe den pågældende har været i opholdslandet samt styrken af de familiemæssige, sociale og kulturelle bånd til opholdslandet og statsborgerskabslandet. Der skal foreligge meget tungtvejende grunde for at retfærdiggøre en udvisning, når der er tale om en fastboende udlænding, der er født i landet eller indrejst som barn og har tilbragt det meste af sin barndom og ungdom i landet. Der henvises bl.a. til Menneskerettighedsdomstolens dom af 23. juni 2008 i sag 1638/03 (Maslov mod Østrig).

Det kan ikke af Menneskerettighedsdomstolens praksis udledes, at udvisning er udelukket i tilfælde, hvor den pågældende ikke har reel tilknytning til noget andet land, jf. bl.a. dom af 23. oktober 2018 i sag 7841/14 (Levakovic mod Danmark). Efter Højesterets opfattelse kan det i den forbindelse ikke antages at være afgørende, om udlændingen herudover er statsløs. Det følger heller ikke af forarbejderne til lov nr. 469 af 16. maj 2018 om ændring af udlændingeloven, at udvisning skal være udelukket i tilfælde, hvor der ikke er en vis minimumstilknytning til et andet land (Folketingstidende 2017-18, tillæg A, lovforslag nr. L 156, de almindelige bemærkninger pkt. 2.4.2.2.).

Særligt med hensyn til tilfælde, hvor den pågældende er frifundet for straf som følge af utilregnelighed på grund af sindssygdom, er det anført i Menneskerettighedsdomstolens dom af 7. december 2021 i sag 57467/15 (Savran mod Danmark), at det forhold, at den pågældende var straffri som følge af utilregnelighed, "may have the effect of limiting the weight that can be attached to the first Maslov criterion ["the nature and seriousness of the offence committed

by the applicant”] in the overall balancing of interests required under Article 8 § 2 of the Convention” (præmis 194). På linje med anden praksis fra Menneskerettighedsdomstolen følger det også af dommen, at det som led i proportionalitetsvurderingen må indgå, hvilken varighed et eventuelt indrejseforbud har, herunder om indrejseforbuddet er for bestandig, eller om det er tidsbegrænset (præmis 199).

Om den foreliggende sag bemærker Højesteret herefter:

T er 25 år og statsløs palæstinenser.

Han er som anført straffet for drab begået i forening med en anden efter fælles forståelse og forudgående planlægning. Han er tidligere straffet ved fire domme, der angår forhold, der er begået, mens han var under 18 år. Endvidere er han straffet ved tre domme for forhold, der er begået, efter at han fyldte 18 år. Som anført af byretten angår de sidstnævnte domme bl.a. røveri, og drabet er begået ca. et år efter den seneste dom. På den baggrund finder Højesteret, at der er betydelig risiko for, at han fremover vil begå kriminalitet, herunder personfarlig kriminalitet, hvis han ikke udvises.

Ved den seneste dom fra juni 2019 blev T tildelt en advarsel om udvisning, og han er dermed advaret om, at fortsat kriminalitet kan føre til udvisning.

Over for det anførte står bl.a., at han i det nu foreliggende forhold er fundet straffri som følge af utilregnelighed på grund af sindssygdom eller en tilstand, der må ligestilles hermed, hvilket efter Menneskerettighedsdomstolens dom af 7. december 2021 må indgå i den samlede vurdering efter konventionens artikel 8, stk. 2. Han har imidlertid trods sin sindssygdom været i stand til at deltage i drabet efter fælles forståelse og forudgående planlægning med en medgerningsmand.

Om Ts øvrige personlige forhold fremgår det som anført af landsretten bl.a., at han er født og opvokset i Danmark. Han er ikke gift eller samlevende, men har en søn på 4 år, der bor i Danmark hos sin mor. Sønnen og moren er danske statsborgere. Hans kontakt til sønnen har været meget begrænset. Hans mor og søskende bor i Danmark. Han har kontakt til sin mor og i mindre omfang til sine søskende. Han har i Danmark gået i skole, hvor han gik ud af 9. klasse uden afgangseksamen. Han har ingen anden uddannelse. Han har kun i meget ringe omfang

været i beskæftigelse og har siden sit 18. år levet af kontanthjælp. Han er statsløs palæstinenser og uden tilknytning til de områder, som hans afdøde far og faderens familie stammer fra. Han taler og forstår ikke arabisk. Han har endvidere ingen nærmere tilknytning til Polen. Han har således ikke nogen reel tilknytning til andre lande end Danmark.

Efter en samlet vurdering finder Højesteret, at det ikke vil være en uproportional foranstaltning at udvise T med henblik på at forebygge uro og forbrydelse.

Højesteret finder imidlertid, at et indrejseforbud for bestandig vil være uproportionalt, og at indrejseforbuddets varighed passende kan fastsættes til 6 år, jf. udlændingelovens § 32, stk. 5, nr. 1.

Konklusion

Højesteret stadfæster landsrettens dom med den ændring, at indrejseforbuddets varighed fastsættes til 6 år.

Thi kendes for ret:

Landsrettens dom stadfæstes med den ændring, at T udvises med indrejseforbud i 6 år.

Statskassen skal betale sagens omkostninger for Højesteret.